

Penggunaan Teknologi Multimedia (PTM) Dalam Kursus Qiraat: Kajian Terhadap Pelajar Program Qiraat di Darul Quran, JAKIM (The usage of Multimedia technology in teaching Qiraat Course: A study on Qiraat programme Students' in Darul Quran)

Hayati binti Hussin

Fakulti Pengajian Quran dan Sunnah, Universiti Sains Islam Malaysia

Muhammad Hafiz bin Saleh

Fakulti Pengajian Quran dan Sunnah, Universiti Sains Islam Malaysia

Abdul Rahim bin Ahmad

Institut Kajian Malaysia & Antarabangsa, Universiti Kebangsaan Malaysia

Abd Rahman Abd Ghani

Fakulti Sains Kemanusiaan, Universiti Pendidikan Sultan Idris

Nur Zainatul Nadrah binti Zainol

Jabatan Pengajian Islam, Universiti Tun Hussein Onn Malaysia,

Abstrak

Seiring dengan perkembangan semasa teknologi abad ke-21 ini, penggunaan teknologi multimedia (PTM) dalam sektor pendidikan berpotensi untuk melahirkan pelajar yang berpengetahuan, berkemahiran serta berdaya saing. Kepelbagaian PTM dalam kaedah pengajaran dan pembelajaran mampu melahirkan jenerasi al-Quran yang cemerlang dalam pelbagai bidang. Kewujudan virus Covid-19 seakan-akan mengasak masyarakat dunia termasuk Malaysia ke arah penggunaan teknologi digital secara lebih menyeluruh yang secara tidak langsung menyebabkan satu lonjakan digital di Malaysia. Kaedah pengajaran dan pembelajaran kursus qiraat secara bersemuka ditukarkan secara atas talian atau maya. Justeru kajian ini bertujuan untuk mengkaji penggunaan PTM dalam kursus qiraat, kajian terhadap pelajar program qiraat di Darul Quran, JAKIM (DQ). Kajian ini merupakan kajian kualitatif yang berbentuk kajian kes melalui temu bual kumpulan fokus (FGD) digunakan kerana ia menepati objektif kajian. Hasil kajian kebanyakan pelajar mempunyai pengetahuan yang tinggi berkaitan PTM dalam kursus qiraat. Terdapat 14 daripada 20 orang pelajar iaitu mewakili 70% daripada jumlah keseluruhan pelajar. Adapun baki pelajar pula iaitu 6 daripada 20 orang mewakili 30% mengatakan mereka kurang pendedahan untuk menggunakan PTM. Kebanyakan pelajar mempunyai kemahiran yang tinggi berkaitan PTM dalam kursus qiraat. Terdapat 14 daripada 20 orang pelajar iaitu mewakili 70% daripada jumlah keseluruhan pelajar. Adapun baki pelajar pula iaitu 6 daripada 20 orang mewakili 30% mengatakan mereka kurang mahir untuk menguasai PTM. Di antara cabaran utama yang terpaksa dihadapi oleh pelajar menggunakan PTM ialah kekangan capaian internet dan kekurangan prasarana. Pernyataan ini disokong dengan dapatan FGD bersama pelajar iaitu terdapat 19 daripada 20 orang pelajar iaitu mewakili 95% daripada jumlah keseluruhan pelajar. Adapun baki pelajar pula iaitu 1 orang mewakili 5% mengatakan tiada kekangan dalam menggunakan PTM. Kajian ini memberi implikasi penting kepada Darul Quran, Universiti awan dan swasta serta Intitusi pengajian Tahfiz di Malaysia secara umumnya ke arah pembentukan generasi al-Quran yang lebih mantap dan berkualiti dalam menguasai hafazan al-Quran.

Kata kunci: Darul Quran, JAKIM, Penggunaan Teknologi Multimedia (PTM), Pengajaran dan Pembelajaran (PdP), Qiraat

Abstract

The use of multimedia technology in the education sector has the potential to produce students who are knowledgeable, skilled, and competitive, in line with the current pace of technological advancement in the twenty-first century. The variety of multimedia technology used in teaching and learning methods has the potential to produce Quranic generation who excel in various fields. The existence of Covid-19 virus leads the world community, including Malaysia, towards a more comprehensive use of digital technology which indirectly causes a digital surge in Malaysia.

Article Progress

Received: 15 October 2023

Revised: 1 November 2023

Accepted: 14 November 2023

This cause the usual face to face teaching and learning of qiraat courses to be changed to online or virtually. The purpose of this study is to investigate the use of multimedia technology in the science of qiraat courses among qiraat students in Darul Quran, JAKIM. This study is a qualitative study in the form of a case study through focus group interviews (FGD). This method is used because it meets the objectives of the study. According to the study's findings, most students are very knowledgeable about the use of multimedia technology in qiraat classes. The results of the study show that most students have a high level of knowledge related to the use of multimedia technology in the qiraat courses, which is 14 out of 20 students, representing 70% of the total number of students. As for the rest of the students, 6 out of 20 people representing 30% said they lack exposure to using multimedia technology. Further, most of the students have high skills related to the use of multimedia technology in the qiraat course which is 14 out of 20 students which represents 70% of the total number of students. As for the rest of the students, 6 out of 20 people representing 30% said they were not good at mastering the use of multimedia technology. Among the main challenges faced by students using multimedia technology are internet access constraints and lack of infrastructure. This statement is supported by the findings of the FGD with the students which is 19 out of 20 students which represents 95% of the total number of students. As for the rest of the students, 1 person representing 5% said there were no constraints in using multimedia technology. This study gives important implications to Darul Quran, public and private universities and tahfiz institutions in Malaysia towards the formation of a more robust and quality Quranic generation in mastering the Quranic memorization.

Keywords: Darul Quran, JAKIM, Multimedia Technology, Teaching and Learning, Qiraat.

1. PENGENALAN

Sistem pendidikan di Malaysia era kini mula mengalami perubahan yang amat pesat sekali. Terdapat pelbagai inovasi diperkenalkan dan diaplikasi menjadikan pengajaran dan pembelajaran lebih mudah dan menarik. Pengajaran dan pembelajaran (PdP) yang kreatif boleh membantu pelajar untuk mencapai objektif pembelajaran manakala guru pula berjaya mencapai objektif pengajaran. Penggunaan teknologi multimedia (PTM) dalam PdP merupakan satu inovasi yang terus berkembang maju. Menurut (Chan, 2013; Chiang & Tu, 2016) inovasi berterusan terhadap bahan pengajaran dan pembelajaran dikatakan perlu bagi mempertingkatkan keberkesanan penggunaannya. Hal ini kerana, aplikasi bahan multimedia dalam proses pembelajaran mempunyai banyak kelebihan sekiranya digunakan secara betul (Ghuloum, 2010; Taylor et al., 2007), terutama dalam menarik perhatian pelajar di dalam kelas (Barkhaya & Abd Halim, 2016).

Dalam konteks kajian international society for technology in education (ISTE, 2007) telah membangunkan satu piawaian iaitu national educational technology standards for students (NETS.S) agar lebih memfokus kepada aspek kemahiran dan kepakaran menggunakan teknologi masa kini demi memenuhi tuntutan pembelajaran abad ke-21 yang mengharapakan pelajar menggunakan media digital untuk berkomunikasi, berinteraksi, berkolaborasi serta berkongsi maklumat bersama rakan-rakan dengan menggunakan pelbagai media digital. Dapat dilihat disini bahawa penggunaan teknologi komunikasi dan maklumat merupakan diantara kemahiran abad ke21 perlu digarap dikalangan pelajar demi memenuhi tuntutan masa depan. Namun, guru memainkan peranan penting dalam menggarap kemahiran ini dalam diri pelajar (Che Suriani Kiflee, 2020).

Ilmu Qiraat ialah suatu ilmu yang diturunkan oleh Allah SWT kepada Nabi Muhammad ﷺ untuk membaca al-Quran dengan satu bentuk atau pelbagai bentuk yang berbeza. Bacaan tersebut seterusnya disandarkan kepada imam dan perawi yang menaqqalkan riwayat bacaan tersebut. (Hayati, 2015; Mohd A'Tarahim, 2017).

Hayati(2015) menegaskan bentuk bacaan qiraat yang pelbagai ini merupakan perkara berkaitan wahyu (*tawqifi*) yang tidak boleh dipertikaikan keabsahannya. Bukanlah bermaksud perbezaan bentuk bacaan yang berlaku di antara para qurra untuk menunjukkan kehebatan bacaan di kalangan mereka. Ianya merupakan bukti bahawa al-Quran yang diturunkan oleh Allah s.w.t merupakan mukjizat yang syumul kepada umat manusia dalam konteks teori dan praktikal.

Ilmu qiraat merupakan ilmu agama yang amat penting untuk dipelajari. Ia diturunkan oleh Allah s.w.t sejajar dengan penurunan kitab suci al-Quran (Abd al-Halim, 1999). Ilmu qiraat telah dibahaskan ketika hayat Rasulullah s.a.w. lagi. Walaubagaimanapun, perbezaan tersebut timbul kerana terdapat di kalangan para sahabat yang mengambil dengan satu wajah qiraat sahaja (Ahmad Khalid,2012). Ada pula yang mengambil bacaan daripada Rasulullah s.a.w. dengan dua wajah qiraat. Ada pula yang mengambil dengan menambah lebih dari dua wajah qiraat (Sha'ban,1999).

Termologi bagi ilmu ini dirujuk dari sudut bahasa dan istilah. Qiraat dari sudut bahasa ialah kata jamak daripada qiraah yang merupakan kata terbitan (masdar) yang mempunyai pelbagai maksud. Namun, maksud yang dikehendaki dalam kajian ini ialah membaca (Ibn Manzūr). Ilmu qiraat dari sudut istilah pula Ilmu yang membahaskan mengenai cara-cara sebutan kalimah dan perselisihan bacaan al-Quran dengan menyandarkan kepada imam yang memindahkannya (Sha'ban, 1999).

Ilmu Qiraat sampai kepada kita pada hari ini menerusi jalan periwayatan. Ia bukanlah ilmu yang boleh diterima melalui proses pemerhatian dan kajian seperti geografi, dalil dan logik seperti fiqh, atau sekadar pembacaan sahaja seperti maklumat am. Syarat-syarat tertentu telah ditetapkan oleh para ulama yang muktabar di dalam ilmu ini bagi tujuan penerimaannya. Tiga rukun telah ditetapkan. Rukun-rukun tersebut ialah ketepatannya dengan kaedah bahasa arab, dengan rasm uthmani dan sah sanad (Abd al-Halim, 1999).

Pembelajaran dalam talian merupakan satu keperluan penting dalam pendidikan Revolusi Industri 4.0 untuk generasi sekarang. Makanya, pada kala wabak COVID-19 melanda, pertemuan bersemuka antara guru dan pelajar digantikan secara dalam talian melalui aplikasi persidangan video seperti Zoom, Skype, MS Team, Google Hangout, Whatsapp, Google Meet dan macam-macam lagi aplikasi ada disediakan untuk menyokong pembelajaran norma baharu ini. PKP berlanjutan ke PKPB (Perintah Kawalan Pergerakan Bersyarat) yang bermula pada 4 Mei 2020. Walaupun beberapa prosedur operasi standard (SOP) dilonggarkan semasa PKPB, namun untuk pelajar-pelajar, belajar di sekolah mahupun di pusat pengajian masih tidak dibenarkan oleh kerajaan. (Rosnawati.2020). Maka, pembelajaran dalam talian terus berlangsung bagi menggantikan pertemuan bersemuka. Begitu juga PdP di Darul Quran, JAKIM (DQ) berjalan secara atas talian bagi semua kursus yang ditawarkan termasuklah kursus qiraat.

DQ merupakan sebuah pusat pengajian tinggi yang berfungsi sebagai pusat induk program pengajian Tahfiz al-Qur'an dan al-Qiraat di peringkat sijil, diploma dan diploma lanjutan serta sebagai perancang, penggubal dan pelaksana kurikulum dalam bidang pengkhususan tahfiz al-Qur'an dan Qirā'āt kepada seluruh Ma'ahad Tahfiz al-Qur'an Negeri yang terlibat dalam semua hal-hal yang berkaitan akademik, kurikulum, peperiksaan serta pengajaran dan pembelajaran. (Zainora, 2015).

Menurut Zainora (2014) pegajaran dan pembelajaran qiraat telah mula dilaksanakan sejak program Diploma Tahfiz al-Quran dan al-Qiraat, JAKIM diperkenalkan di DQ pada tahun 1966 serta di Ma'ahad-ma'ahad Tahfiz al-Quran Negeri sejak tahun 1980an hingga 2011 dengan melalui pelbagai fasa pemurnian dan penambahbaikan daripada satu subjek Qiraat sehingga tujuh subjek Qiraat yang terbahagi kepada Qiraat 'Ilm dan Qiraat Amali sejak tahun 1984 sehingga kini (Darul Quran, 2012; Zainora, 2014).

Justeru, para pendidik dan pelajar boleh memanfaatkan cara pengajaran dan pembelajaran baru daripada cara klasik atau tradisi kepada cara terkini sesuai dengan kecanggihan teknologi maklumat yang ada. Oleh yang demikian, fokus kajian ini adalah untuk melihat PTM bagi kursus qiraat di DQ. Penggabungan sistem pembelajaran tradisional dengan teknologi terkini diharap akan memberi impak yang positif kepada DQ di dalam menangani tahap penguasaan ilmu qiraat di kalangan pelajar. Ia juga diharap dapat memberi nilai tambah baru dalam PdP qiraat dan memudahkan masyarakat untuk menggunakan aplikasi teknologi multimedia serta memperkenalkan informasi yang memberi impak yang positif dalam sistem pendidikan semasa.

2. PERMASALAHAN KAJIAN

Ilmu Qiraat menjadi sejarah kegemilangan keilmuan Islam yang dibanggakan serta dipelajari sehingga kini. Pihak kerajaan juga begitu prihatin dan berusaha untuk memperkasakan kebajikan dan pendidikan tahfiz di Negara kita. Namun proses pengajaran dan pembelajaran (PdP) ilmu qiraat adalah bersifat konvensional serta tidak menarik. Natijahnya ia menyumbang kepada fenomena tidak minat di kalangan pelajar serta tidak peduli masyarakat terhadap ilmu ini. Bacaan qiraat yang kedengaran aneh juga boleh membawa kepada kekeliruan dan perpecahan. Contohnya lafaz ‘Alayhim’ pada Surah al-Fatihah yang juga boleh dibaca dengan ‘Alayhimu’ menurut Qiraat Qalun dan Ibn Kathir serta ‘Alayhum’ menurut Qiraat Hamzah dan Ya'qub. Akhirnya isu semudah ini bagi ahli qiraat menjadi sukar bagi umat Islam.

Penggunaan teknologi dalam pendidikan merupakan satu isu yang amat penting. Jika suatu ketika dahulu guru lebih banyak bergantung kepada bahan yang diambil daripada buku teks, akhbar, majalah, buku rujukan dan pelbagai bahan bercetak untuk membantu mereka dalam proses pengajaran dan pembelajaran tetapi kini teknologi telah merubah teknik pengajaran guru di bilik darjah (Vaughan, T, 2008; Zaiton, 2006; <https://www.sistemguruonline.my/2016/12/download-rpt-pendidikan-islam-tahun-6.html>). Ini kerana pelajar hari ini bukan sahaja telah banyak didedahkan dengan pelbagai teknologi moden yang serba canggih malah banyak juga yang begitu bergantung kepada teknologi moden tersebut dalam kehidupan harian mereka.

Teknologi pula bukanlah sesuatu yang asing dalam sejarah Islam, tetapi ia suatu yang berterusan, berkembang bersama kreativiti manusia bagi memudahkan kehidupan. Menurutny lagi, sebelum abad ke-16 masihi, telah lama berkembang maju teknologi-teknologi yang membantu kecemerlangan umat Islam. Sebenarnya, ajaran dalam agama Islam itu sendirilah yang menjadi pencetus dan penggerak utama kepada kejayaan Teknologi Sains dan teknologi lain pada masa itu (Abu Bakar Abdul Majeed. 1999).

Menurut Zainora Daud (2015), “Kurikulum qirā’āt ialah satu bidang yang membincangkan perselisihan bacaan yang berlaku antara imam-imam dan perawi-perawi Qirā’āt Sab’ah yang bertepatan dengan tiga rukun bacaan qirā’āt dan dipelajari secara talaqqī dan mushāfahah. Kurikulum qirā’āt telah diperkenalkan di Darul Quran, JAKIM sejak penubuhannya lagi pada tahun 1966 serta penglibatan Ma’ahad-ma’ahad Tahfiz al-Quran di Malaysia hingga kini telah melalui pelbagai bengkel pemurnian dan perubahan dari aspek tempoh pengajian, isi kandungan dan kaedah penilaian”.

Menurutny lagi “ Fasa penambahbaikan di dalam kurikulum juga turut dilakukan apabila pada tahun 1984, satu penyelarasan kurikulum qirā’āt telah dibuat di bawah pentadbiran pentadbiran BAHEIS dan telah dinaiktaraf sebagai salah satu bahagian di JAKIM pada tahun 1997 sehingga 2011 di antara Ma’ahad Tahfiz al-Quran dari aspek kurikulum Diploma Tahfiz al-Quran dan al Qiraat sehingga terbentuk Jawatankuasa Penasihat Akademik, Jawatankuasa Akademik Darul Quran, Lembaga Peperiksaan Darul Quran, Nazir Peperiksaan yang bertanggungjawab sebagai pengawal, penyelia dan pemantau program-program akademik bagi melahirkan graduan yang

berkualiti dan profesional tetapi masih di tahap yang kurang memuaskan. Ini disokong dengan analisis kajian mendapati bahawa terdapat perbezaan yang sangat signifikan di dalam kefahaman para pelajar, hafalan matan, penguasaan para pelajar terhadap pengajian qirā'āt yang dilaksanakan di Darul Quran terhadap bacaan qirā'āt Ḥamzah yang diajar boleh difahami oleh semua para pelajar tetapi terdapat 50% para pelajar tidak memahami wajah-wajah waqf qirā'āt. Hafalan matan di kalangan para pelajar juga menunjukkan tiada perbezaan yang signifikan terhadap kemampuan hafalan antara para pelajar lelaki dan perempuan tetapi masih lagi terdapat pelajar yang kurang ingat matan-matan qirā'āt. Malahan terdapat 60% para pelajar yang kurang mampu menerangkan kaedah-kaedah bacaan Qirā'āt Ḥamzah dan terdapat sebilangan pelajar yang tidak mengetahui turuq-turuq dan sanad-sanad serta biografi imam tersebut. 6”.

Namun di sebalik retorik ini, golongan penyelidik dan ahli akademik perlu menyediakan alternatif. Ia merupakan usaha tanpa noktah yang perlu dibuat sepanjang masa. Mereka perlu bergerak dalam suasana kolektif berbekalkan inovasi dan penemuan terbaharu dengan berbekalkan motif kebaikan sejagat (Muhammad & Qayyum, 2012). Justeru, para pendidik dan pelajar boleh memanfaatkan cara pengajaran dan pembelajaran baru daripada cara klasik atau tradisi kepada cara terkini sesuai dengan kecanggihan teknologi maklumat yang ada. PdP qiraat secara online juga diperlukan kerana ia memiliki pemilihan waktu dan tempat yang fleksibel. Aktiviti PdP secara online tidak wajar dipandang negatif dan tidak berdisiplin, malahan guru dan pelajar boleh menyusun dan merancang masa mereka bersama di dalam mengikuti PdP secara terancang di alam maya.

Walaupun ilmu qiraat sepuluh yang kita warisi secara tradisional serta medium bahasa arab tetapi dengan kemudahan teknologi terkini setiap golongan masyarakat dapat mempelajari qiraat sepuluh hanya diujung jari.

3. OBJEKTIF

Di antara objektif kajian ini ialah:

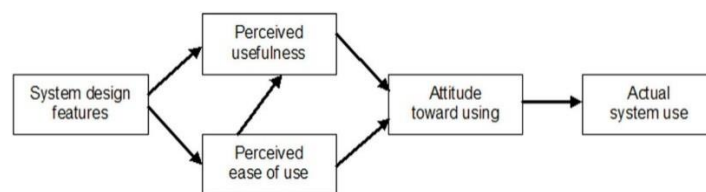
- i. Mengkaji metode pengajaran dan pembelajaran (PdP) qiraat sedia ada yang digunakan di Darul Quran JAKIM.
- ii. Menganalisis penggunaan teknologi yang diaplikasikan dalam PdP qiraat di Darul Quran JAKIM.
- iii. Mencadangkan penggabungan sistem tradisional dan kontemporari dalam PdP ilmu qiraat di Darul Quran.

4. METODOLOGI

Kajian ini merupakan kajian kualitatif yang berbentuk kajian kes. Kajian kes dipilih kerana ia dapat menghuraikan satu kes atau fenomena tertentu iaitu aspek aplikasi teknologi di kalangan pelajar yang mengikuti program diploma qiraat di DQ, JAKIM. Teknik persampelan yang digunakan ialah persampelan bertujuan iaitu sampel yang dipilih dapat memberikan banyak maklumat serta dapat membantu menjawab persoalan kajian (Patton, 1987). Sampel yang dipilih terdiri daripada pelajar program diploma qiraat di DQ. Seramai 20 orang pelajar iaitu 13 orang pelajar lelaki dan 7 orang pelajar perempuan yang terlibat sebagai peserta kajian untuk memberikan maklumat yang banyak tentang kajian ini (Creswell, 2003).

Kajian ini juga berdasarkan kepada teori *Technology Acceptance Model* (TAM). TAM adalah salah satu model paling berpengaruh dalam kajian berkenaan penerimaan teknologi maklumat (Lee, 2005). Teori ini merupakan teori yang dikembangkan daripada TRA oleh Ajzen & Fishbein (1980). Ia diperkenalkan dan dibina oleh Fred Davis pada tahun 1986. Model ini

mencadangkan bahawa apabila pengguna dipersembahkan dengan sesuatu inovasi baru, beberapa pemboleh ubah mempengaruhi keputusan mereka bagaimana dan bila akan mereka menggunakannya (Norazah & Ramayah, 2010). Menurut Davis (1989), TAM merupakan model yang digunakan untuk meramal penerimaan pengguna terhadap teknologi berdasarkan dua pemboleh ubah iaitu kebergunaan (*perceived usefulness, PU*) dan kemudahan (*perceived ease of use, PEOU*) seperti yang ditunjukkan dalam Rajah 1. PU didefinisikan sebagai darjah kepercayaan pengguna bahawa dengan menggunakan sistem, prestasi pengguna tersebut dapat ditingkatkan. PEOU pula didefinisikan sebagai darjah kepercayaan pengguna bahawa sistem dapat digunakan dengan mudah dan dapat dipelajari sendiri. TAM menempatkan penggunaan komputer ditentukan oleh niat untuk menggunakan sistem, manakala niat untuk menggunakan sistem adalah ditentukan oleh sikap seseorang terhadap penggunaan sistem dan tanggapan penggunaan.

Rajah 1: *Technology Acceptance Model, TAM* (Davis, 1989)

Terdapat tiga langkah dalam penyelidikan ini iaitu:

Pertama: Penyediaan instrumen soalan temubual berstruktur berdasarkan model TAM yang akan digunakan untuk pengumpulan data;

Kedua: Mengumpul data temubual berstruktur dengan soal selidik

Ketiga: Data yang diperoleh kemudiannya dianalisis secara deskriptif.

Metode Pengumpulan Data

Penyelidikan kualitatif mempunyai bentuk data yang tersendiri yang berbeza dengan penyelidikan kuantitatif. Data kualitatif yang digunakan dalam kajian ini ialah temu bual berstruktur dan analisis dokumen.

I. Temu bual Berstruktur

Temu bual berstruktur dalam dalam kajian ini adalah Temu Bual Kumpulan Fokus (FGD).

Temu bual kumpulan fokus (FGD) merupakan teknik pengumpulan data yang baik dalam penyelidikan kualitatif. Kaedah perbincangan FGD merupakan kaedah kualitatif yang popular. FGD ini dijalankan secara individu kepada 20 orang pelajar diploma program qiraat di Darul Quran, JAKIM yang terdiri daripada pelajar tahun dua dan tiga sebagai peserta kajian melalui edaran google form berikutan penularan wabak Covid-19 masih lagi tersebar. Masa yang diperlukan untuk menjawab soalan kajian yang diedarkan antara 10 hingga 15 minit. Setiap sesi temu bual yang dijalankan akan dikodkan sebagai (TB) penggunaan teknologi multimedia (PTM), teknologi multimedia (TM) dan diikuti dengan kod pelajar Darul Quran (PDQ1-PDQ20). Soalan temu bual terdiri daripada 2 bahagian iaitu bahagian A dan B.

Bahagian A: Demografi Pelajar.

1. Nama.

2. Jantina.
3. Umur.
4. Tahun pengajian.

Bahagian B: Metode pengajaran qiraat melalui penggunaan teknologi multimedia terdiri daripada 3 bahagian iaitu:

1. Pengetahuan pelajar menggunakan teknologi multimedia.
2. Kemahiran pelajar menggunakan teknologi multimedia.
3. Cabaran dan isu menggunakan teknologi multimedia.

II. Analisis Dokumen

Pengkaji menggunakan analisis secara tematik bagi mengenal pasti tema-tema dokumen yang terdapat dalam transkripsi temu bual (Lebar, 2009). Data dokumentasi yang diperolehi kemudian dianalisis melalui kaedah analisis kandungan (*content analysis*). Data turut dianalisis secara deskriptif dengan menggunakan kaedah *istiqra'* dan *al-istidlal*. Metode *istiqra'* atau induktif ialah cara membuat kesimpulan daripada bukti-bukti yang bersifat khusus untuk mencari kesimpulan yang bersifat umum, sementara metode *istidlal* atau deduktif pula ialah cara membuat kesimpulan daripada buktibukti yang bersifat umum untuk mencari kesimpulan yang bersifat khusus (Najahudin Lateh at.el,2022). Untuk mengenalpasti tema bagi PTM dalam kursus qiraat, pengkaji akan menentukan berdasarkan soalan temubual berstruktur yang dikemukakan kepada peserta kajian. Seorang pakar kualitatif dalam bidang qiraat juga telah dilantik untuk menjadi interater terhadap tema yang dibina

Dalam kajian ini teknik analisis juga dijalankan menggunakan Model Penerimaan Teknologi (TAM) untuk menentukan persepsi pelajar terhadap PTM dalam kursus qiraat: kajian terhadap pelajar DQ, JAKIM. Model penerimaan teknologi (TAM) merupakan model penerimaan sistem teknologi maklumat yang akan digunakan oleh pelajar. Model penerimaan teknologi atau Technology Acceptance Model (TAM) dibangunkan berdasarkan model TRA (Theory of Reasoned Action). Model ini menunjukkan bahawa penggunaan teknologi akan membantu meningkatkan tahap kefahaman pelajar dan akan menyokong keberkesanan PTM dalam kursus ini.

5. DAPATAN KAJIAN

Dapatan kajian ini memaparkan hasil penemuan kajian berdasarkan temu bual kumpulan berfokus (FGD) yang dijalankan terhadap 20 orang pelajar diploma program qiraat di Darul Quran, JAKIM terdiri daripada pelajar tahun dua dan tiga. Dapatan ini telah ditranskripsi daripada soalan-soalan temubual kumpulan fokus(FGD), dikenalpasti tema-tema yang terdapat di dalam temu bual dan laporan berdasarkan kepada data-data yang diperolehi. Terdapat tiga tema yang menjadi asas kepada penggunaan teknologi multimedia (PTM) Dalam Kursus Qiraat: Kajian Terhadap Pelajar Program Qiraat Di Darul Quran, JAKIM.

Tema Pertama: Pengetahuan Menggunakan Teknologi Multimedia

Berdasarkan temu bual yang dilakukan terhadap 20 orang pelajar kebanyakan pelajar menyatakan bahawa tahu menggunakan TM dalam pembelajaran kursus qiraat. Tema pengetahuan menggunakan teknologi multimedia ini berdasarkan daripada respon pelajar terhadap temubual yang dijalankan. Maklum balas ini dikategorikan berasaskan persepsi yang dinyatakan oleh pelajar adalah seperti berikut iaitu: [i] Pengetahuan PTM [ii] Capaian atau pautan PTM

- i. Pengetahuan PTM

Pelajar program qiraat di DQ mempunyai pengetahuan yang mendalam untuk mengaplikasikan TM dalam pembelajaran qiraat. Pelajar mencari bahan-bahan berkaitan dengan qiraat melalui website, google, maktabah syamilah, youtube dan pautan-pautan yang berkaitan dengan kursus ini. Sebagai contoh:

PDQ3: *Mencari di website Qiraat.*

PDQ6: *Google, maktabah syamilah.*

PDQ16: *Tengok youtube*

ii. Capaian/Pautan TM

Pelajar program qiraat di DQ dapat menggunakan pelbagai capaian TM untuk mengakses bahan-bahan pembelajaran qiraat melalui video, audio, teks, grafik, ketika pembelajaran kursus qiraat. Pembelajaran qiraat dengan menggunakan platform seperti telegram, google meet dan kahoot quizzes menjadikan kursus ini lebih fleksible dan pembelajaran berterusan serta pelajar boleh mempelajari dan mengulang-kaji kursus qiraat pada bila-bila masa. Sebagai contoh:

PDQ4: *Google meet.*

PDQ16: *Tengok youtube.*

PDQ20: *Quizziz, Kahoot*

Kebanyakan pelajar mengatakan bahawa mereka tahu menggunakan PTM. Walaubagaimanapun terdapat segelintir pelajar mengatakan mereka tidak tahu menggunakan PTM kerana kurang pendedahan dan kurang mahir. Sebagai contoh:

PDQ2: *Kerana kurang pendedahan cara penggunaannya melalui internet.*

PDQ3: *Kerana kurang mahir.*

Tema Kedua: Kemahiran Aplikasikan Teknologi Multimedia

Berdasarkan temu bual yang dilakukan terhadap 20 orang pelajar kebanyakan pelajar menyatakan bahawa mereka mahir mengaplikasikan TM dalam pembelajaran kursus qiraat. Tema kemahiran aplikasi TM ini berdasarkan daripada respon pelajar terhadap temubual yang dijalankan. Maklum balas ini dikategorikan berasaskan persepsi yang dinyatakan oleh pelajar adalah seperti berikut iaitu: [i] Penguasaan PTM [ii] Kecekapan PTM.

i. Penguasaan PTM

Pelajar program qiraat di DQ mempunyai kemahiran yang tinggi untuk mengaplikasikan TM dalam pembelajaran qiraat. Pelajar mahir untuk mencari bahan-bahan berkaitan dengan qiraat melalui website, google, maktabah syamilah, youtube dan pautan-pautan yang berkaitan dengan kursus ini.

Pelajar juga mahir menggunakan menggunakan komputer, komputer riba, Lcd dan power point dalam sesi pembelajaran. Sebagai contoh:

PDQ3: *Mencari di website Qiraat.*

PDQ6: *Google, maktabah syamilah.*

PDQ13: *Telegram,ada apps matan.*

ii. Kecekapan PTM

Pelajar program qiraat di DQ cekap menggunakan video,audio,teks, grafik, ketika pembelajaran kursus qiraat. Pembelajaran qiraat dengan menggunakan platform seperti telegram, google meet dan Quizziz, Kahoot menjadikan kursus ini lebih fleksible dan berterusan. Pelajar juga boleh mempelajari dan mengulangkaji kursus qiraat pada bila-bila masa. Sebagai contoh:

PDQ15: *Dengan mencari video qiraat di youtube.*

PDQ13: *Telegram,ada apps matan.*

PDQ4: *Google meet.*

PDQ20: *Quizziz, Kahoot.*

Kebanyakan pelajar mengatakan bahawa mereka mahir dan cekap PTM. Walaubagaimanapun terdapat segelintir pelajar mengatakan mereka tidak mahir dan tidak cekap kerana tidak diberi pendedahan dan pencerahan menggunakan PTM . Sebagai contoh:

PDQ15: *Tiada pendedahan*

PDQ19: *Tidak diberi pencerahan.*

Tema Ketiga: Cabaran Aplikasikan Teknologi Multimedia

Berdasarkan temu bual yang dilakukan terhadap 20 orang pelajar kebanyakan pelajar menyatakan bahawa terdapat beberapa kekangan dalam menggunakan PTM dalam pembelajaran kursus qiraat. Tema cabaran ini berdasarkan daripada respon pelajar terhadap temubual yang dijalankan. Maklum balas ini dikategorikan berasaskan persepsi yang dinyatakan oleh pelajar adalah seperti berikut iaitu: [i] Kekangan PTM [ii] Kekurangan prasarana TM.

i. Kekangan PTM

Berdasarkan respon pelajar program qiraat di DQ kepada pernyataan berhubung kekangan PTM dalam pembelajaran kursus qiraat, kebanyakan pelajar bersetuju bahawa pelaksanaan pembelajaran dengan medium TM ini mudah, faham dan menarik. Walaubagaimanapun, mereka mengakui masih terdapat kekangan dan halangan yang perlu ditangani terutamanya isu berkaitan capaian internet. Pelajar juga kurang pendedahan dan tidak diberikan latihan teknikal serta kursus dalam untuk mengaplikasikan TM dalam pembelajaran. Selain daripada itu pelajar juga kurang mendapat galakan untuk belajar qiraat dengan menggunakan medium TM. Sebagai contoh:

PDQ2: *Kerana capaian internet lemah di kawasan saya..*

PDQ4: *Kurang pendedahan.*

PDQ14: *Tiada ajakan dan dorongan.*

ii. Kekurangan Prasarana PTM

Pelajar program qiraat di DQ berpendapat juga meluahkan bahawa di antara kekurangan yang mereka hadapi apabila PdP kursus qiraat diajar menggunakan medium teknologi ialah prasarana yang terbatas dan kurang membantu untuk menguasai kursus ini. Kemudahan yang disediakan seperti lcd, komputer, komputer riba untuk pembelajaran qiraat dengan menggunakan PTM adalah tidak mencukupi. Sebagai contoh:

PDQ2: *Ya, saya sokong.*

PDQ13: *Ya setuju.*

Keseluruhan pelajar bersetuju bahawa terdapat beberapa kekangan dalam menggunakan PTM dalam pembelajaran kursus qiraat. Walaubagaimanapun hanya seorang pelajar sahaja mengatakan tiada kekangan dalam menggunakan PTM. Sebagai contoh:

PDQ8: *Tidak ada kekangan.*

Penggunaan teknologi multimedia telah mula digunakan dalam PdP qiraat di DQ. Medium ini digunakan dengan lebih meluas semasa wabak Covid-19. Terdapat empat tema utama yang menjadi asas kepada analisis PTM di kalangan pelajar di DQ. Berdasarkan kajian yang telah dijalankan kebanyakan pelajar mempunyai pengetahuan yang tinggi berkaitan PTM dalam kursus qiraat. Pelajar dapat mencari maklumat berkaitan kursus qiraat melalui capaian internet. Pelajar juga tahu mencari bahan-bahan berkaitan dengan qiraat melalui website, google, maktabah syamilah, youtube dan pautan-pautan yang berkaitan dengan kursus ini. Pernyataan ini disokong dengan dapatan FGD bersama pelajar iaitu terdapat 14 daripada 20 orang pelajar iaitu mewakili 70% daripada jumlah keseluruhan pelajar. Adapun baki pelajar pula iaitu 6 daripada 20 orang mewakili 30% mengatakan mereka kurang pendedahan untuk menggunakan PTM.

Didapati pelajar DQ juga begitu mahir dan dapat menguasai PTM dengan baik. Pelajar DQ mahir untuk mencari bahan-bahan berkaitan dengan qiraat melalui website, google, maktabah syamilah, youtube dan pautan-pautan yang berkaitan dengan kursus ini. Pelajar juga mahir menggunakan menggunakan komputer, komputer riba, Lcd dan power point dalam sesi pembelajaran. Pernyataan ini disokong dengan dapatan FGD bersama pelajar iaitu terdapat 14 daripada 20 orang pelajar iaitu mewakili 70% daripada jumlah keseluruhan pelajar. Adapun baki pelajar pula iaitu 7 orang mewakili 30% mengatakan mereka kurang mahir dan kurang menguasai PTM dalam PdP qiraat.

Berdasarkan temu bual yang dilakukan terhadap 20 orang pelajar kesemua peserta kajian menyatakan bahawa terdapat beberapa cabaran yang terpaksa dihadapi oleh mereka apabila kursus qiraat ini diajar dengan PTM. Di antara cabaran utama yang terpaksa dihadapi oleh pelajar ialah kekangan capaian internet dan kekurangan prasarana PTM. Pernyataan ini disokong dengan dapatan FGD bersama pelajar iaitu terdapat 19 daripada 20 orang pelajar iaitu mewakili 95% daripada jumlah keseluruhan pelajar. Adapun baki pelajar pula iaitu 1 orang mewakili 5% mengatakan tiada kekangan dalam PTM.

6. KESIMPULAN

Sebagai kesimpulan terdapat kelebihan dan kekurangan terhadap PTM di dalam PdP bagi kursus qiraat yang di tawarkan di DQ. Di antara kelebihan berdasarkan FGD yang dilakukan bersama pelajar diploma qiraat di DQ penggunaan TM ini ialah menjadikan kursus qiraat lebih mudah, faham dan menarik untuk dipelajari. Faktor kekangan yang paling utama yang dihadapi oleh pelajar seperti masalah capaian internet dan prasarana yang terbatas. Isu seperti ini perlu diatasi dengan lebih bijak. Pelaksanaan PdP melalui PTM amat memerlukan kesabaran yang tinggi dari

pihak pelajar, pensyarah, dan ibubapa. Pelaksanaan PdP secara berterusan perlu dilaksanakan dengan pelbagai alternatif walau dalam apa situasi bagi memastikan proses PdP kursus qiraat tetap berjalan. Proses ini memerlukan kerjasama dari semua pihak iaitu pelajar, pensyarah, dan ibubapa. Penggunaan medium teknologi perlu dilihat dari sudut yang positif kerana PdP yang dijalankan lebih bersifat sendiri yang perlu kepada disiplin yang tinggi bagi pelajar menguasai ilmu qiraat.

Selain daripada itu, Kajian ini mempunyai beberapa impak besar yang dapat digarapkan kepada beberapa elemen utama iaitu kajian ini dapat membantu pihak Darul Quran di dalam menjamin tahap penguasaan ilmu qiraat di kalangan pelajar. Selain daripada itu kajian ini juga dapat memberi nilai tambah kepada para penyelidik dan mengembangkan penyelidikan mereka hasil kolaborasi ilmu di antara pelbagai bidang kepakaran, sekaligus dapat menghasilkan penyelidikan yang lebih berkualiti dan dapat meningkatkan kualiti kehidupan manusia. Kajian ini juga dapat memberi impak yang besar ke arah memperkasakan dasar pendidikan tahfiz Negara (DTPN). Pembelajaran secara Hibrid di dalam PdP qiraat ini juga dapat melahirkan para huffaz yang berkualiti dari sudut penguasaan hafazan dan qiraat bagi memenuhi aspirasi negara. Kajian ini turut menyediakan rangka penambahbaikan kepada cara yang lebih efektif di dalam PdP qiraat untuk di gunapakai oleh institut-intituti pendidikan tahfiz di Malaysia.

PENGHARGAAN

Jutaan terima kasih diucapkan kepada Kementerian Pengajian Tinggi Malaysia (KPT) kerana telah meluluskan dan membiaya sepenuhnya kajian ini di bawah skim Geran Penyelidikan Fundamental (FRGS) yang bertajuk: Model Baharu Ulangan Hafazan Al-Quran Efisien Berdasarkan Hadis Nabawi Melalui Pendekatan Motivasi Intrinsik Dan Extrinsik Ke Arah Pembentukan Huffaz Rabbani. Kod Penyelidikan (Ref: FRGS/1/2022/SSI13/USIM/02/5)

RUJUKAN

- Abdul Majeed, A.B. (1999). *Multimedia dan Islam*. Kuala Lumpur: Institut Kefahaman Islam Malaysia.
- Abdullah, N.Q & Ali, H. (2010). *Penggunaan Teknologi Maklumat Dan Komunikasi (ICT) Dalam Kalangan Guru-Guru Sekolah Kebangsaan*. Fakulti Pendidikan, Universiti Teknologi Malaysia(2-7).
- Daud, Z & Abdullah, M. (2014). *Keberkesanan Kurikulum Qiraat Di Kalangan Pelajar Darul Quran: Satu Tinjauan Awal*. E – Journal Of Arabic Studies And Islamic Civilization. 1, 169-180.
- Daud, Z., (2015). *Pembelajaran Kurikulum Qiraat: Satu Kajian terhadap Persepsi Pelajar Syukbah Qiraat di DQ dan MTQN*. Jurnal Sultan Alauddin Shah. 2(1), 1-8.
- Daud, Z., (2018). *Pengajian Qiraat Di Fakulti Pengajian Quran Dan Sunnah, Usim: Analisis Terhadap Tahap Kefahaman Qiraat*. Jurnal Pengurusan Dan Penyelidikan Fatwa (Jfatwa). 288-300.
- Hussin H, Ahmad, A.R., Daud, Z & Ibrahim, M.L. (2016). *Justifikasi Qiraat Di Dalam Manuskrip Ta'mim Al-Manafi' Bi Qiraat Al-Imam Nafi' Karangan Al-Tarmasi*, Jurnal al-Turath, 1(2), No.52.
- Hussin, H. (2022). *Dimensi Pelajar Terhadap Penggunaan Medium Teknologi Dalam Kursus Hafazan Al-Quran Semasa Covid-19: Kajian Terhadap Pelajar Universiti Sains Islam Malaysia (USIM)*. Jurnal Qiraat, 5(1), 27-36.

- Hussin, H., Ahmad, A.R., Abd Ghani, A.R., Saleh, M.H. & Zainol, N.Z. N., (2022) Students' Perceptions toward The Usage of Technology As Medium For T & L of Qiraat During Covid-19: A Case Study on Undergraduate Students At Universiti Sains Islam Malaysia. *International Journal of Academic Research in Business and Social Sciences*, 12(8), 878 – 885.
- Hussin, R. (2020). Pembelajaran Dalam Talian Sebagai Norma Baharu. (<https://www.usim.edu.my/ms/berita/in-our-words-ms/pembelajaran-dalam-talian-sebagai-norma-baharu/>).
- Kiflee, C.S., Hassan, S.A., Khalid, F., Maaulot, N. & Yusof, R. (2021) Analisis Keberkesanan Kaedah Multimedia Dalam Pengajaran dan Pembelajaran Terhadap Pelajar Pintar dan Berbakat. *Jurnal Personalia Pelajar* 23(2), 129-136.
- Lateh, N., Osman, M.R. & Din, G. (2022). Historiografi Penubuhan Program Plus Tahfiz di Universiti Teknologi MARA berpandukan Model ADDIE. *Journal of Contemporary Islamic Studies*. 8(1), 189-206. <https://doi.org/10.24191/jcis.v8i1.9>.
- M. Noor, S.F., & M. Arif, S. (2002). Pendekatan Multimedia Dalam Perisian Kursus Kisah Teladan Wanita Islam. Tesis, Fakulti Teknologi & Sains Maklumat, UKM.
- M. Razali, M. A (2017). Khilaf Qiraat Mutawatirah: Satu Analisa Pada Ayat Haid Dari Aspek Peranan, Perkaitan Dan Pertalian Pada Hukum Fiqh, *Journal Islam dan Masyarakat Kontemporari*. 14(83).
- Mat Deris, Z. (2006). Keberkesanan Penggunaan Multimedia dalam Pengajaran Aqidah Tingkatan 2. Latihan Ilmiah, Universiti Malaya.
- Mohid, S.T., Ramli, R., A. Rahman, K. & Shahabudin, N.N., (2018). Teknologi Multimedia Dalam Pendidikan Abad 21. 5th International Research Management & Innovation Conference (5th IRMIC 2018).
- Muhammad Isma'il, S. (1999). *Al-Qiraat Ahkamuha wa Masdaruha*. Dar al-Salam. Kaherah.
- Muhammad, A., & Qayyum, Z. (2012). E-Hafiz: Intelligent System to Help Muslims in Recitation and Memorization of Quran. *Life Science*, Retrieved from http://www.lifesciencesite.com/lcj/life0901/080_8204life0901_534_541.pdf.
- Qabah, A.H, (1999). *Al-Qiraat al-Qur'aniyyah Tarikhuha, Thubutuha. Hujjiyatuhu wa Ahkamuha*. T.tp. Dar al-Arab al-Islamiy. Beirut.
- Vaughan, T. (2008). *Multimedia : Making It Work*. New York: McGraw- Hill Tecnology Education.

Hayati binti Hussin (Corresponding author)
Fakulti Pengajian Quran dan Sunnah
Universiti Sains Islam Malaysia
Bandar Baru Nilai
71800, Nilai, Negeri Sembilan, MALAYSIA
Email: hayati.hussin@usim.edu.my

Muhammad Hafiz bin Saleh
Fakulti Pengajian Quran dan Sunnah,
Universiti Sains Islam Malaysia
Bandar Baru Nilai
71800, Nilai, Negeri Sembilan, MALAYSIA
Email: mhafiz@usim.edu.my

Abdul Rahim bin Ahmad
Institut Kajian Malaysia & Antarabangsa,
Universiti Kebangsaan Malaysia
43600 UKM Bangi, Selangor MALAYSIA
Email: ara@ukm.edu.my

Abd Rahman Abd Ghani
Fakulti Sains Kemanusiaan,
Universiti Pendidikan Sultan Idris
35900 Tanjong Malim, Perak, MALAYSIA
Email: abdrahmanghani@fsk.upsi.edu.my

Nur Zainatul Nadrah binti Zainol
Jabatan Pengajian Islam,
Universiti Tun Hussein Onn Malaysia,
Persiaran Tun Dr. Ismail, 86400 Parit Raja, Johor, MALAYSIA.
Email: nadra@uthm.edu.my